

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 L

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj—Kolozsvar, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Május elsején

Akármilyen zord, kegyetlen és hosszú a tél, egyszer mégis csak itt a tavasz. Akármilyen hosszú az elnyomottság, a rabság, a kizsákmányolás, egyszer mégis csak út a felszabdulás órája. A folyók jégpáncélját felolvasztja a nap heve, a népek bilincseit szétpattantja a szabadság vörös napja.

A multak szenvedéseire emlékezve, a jelen nyomoruságaival küzködve, a jövőnek ezt a reményét ragyogtatja előttünk *május elseje*, a szervezett proletárság nemzetközi testvériségének ünnepnapja.

1890. május elsején zajlott le először ez a gyönyörű ünnep. S szentebb, magasztosabb, krisztusibb ez minden vallásfelekezet, minden nemzet ünnepénél, mert vallásra, nemzetre, fajra való tekintet nélkül egyesíti az emlékezésben és reményben, az emberiség felszabadításáért folyó küzdelem lendületében és becsületében mindazokat, akik becsületos, verejtékes munkájukkal, a test és lélek, az agy, az idegek, az izmok erőfeszítésével dolgoznak a világ fentartásáért, akik megteremtik mindazt, ami e világon szép és jó s akiknek mindebből csak annyi jut, amennyi keserves tengődésükre is alig elegendő.

De egy pillanatra sem szabad csüggednünk. Akit a jelen nyomasztó kinjai ellankasztanak, gondoljon arra, hogy volt már sokkal rosszabb is és bizzék abban, hogy lesz még sokkal jobb is.

A május elsejének tavaszi verőfénye ezt a bizalmat sugározza be a proletárszivekbe!

Mi volt harminchárom évvel ezelőtt? Tizenkét-tizennégy órai

munkaidő, a tőke féktelen uralma, munkásvédő törvények teljes hiánya. És hol voltak a munkásszakszervezetek? Ugyanott, ahol a nyolcórás munkaidő: rajongó utópisták képzeletének birodalmában, a szocializmus tudományos uttörőinek írásaiban.

És ma már a nyugati fejlett ipari államokban a törvény a 8 órás munkaidő, törvényes munkásvédelem fékezi a tőke proletárpusztító vad profitját, az osztrák és német császárok, akik felvonatott ágyuk dübörgésével akarták elfojtani az első május elseje ünnepi himnuszát, a világháború örvényébe taszított népeik dühe elől menekültek összeomlott birodalmaikból s a modern munkásmozgalomnak az a két példaadó népe tartja fenn most szerveztségével, hősi munkájával s igyekezik ujjaépíteni a romokban heverő két országot. De az osztrák és német forradalmak fokozott befolyást is biztosítottak ugy a politikai élet, mint a gazdasági termelés terén a proletárságnak és sem a régi, sem az új határok nem lehetnek olyan erősek és olyan magasak, hogy a nyugati haladás útját elzárják.

Bármilyen szomorú is a legyőzött országok állapota, a szervezett munkásságra biztató és vigasztaló az a hatalmi fölény, amelyet itt a proletárság a termelésben kifejtett munkája fontosságához mérten gyakorol. A május elsejének nemzetközi munkásünnepé nyilvánításával megindult modern munkásmozgalom már túl van a politikai jogegyenlőségen, az egyesülés, gyülekezés, szervezkedés és sajtószabadságért vívott harcokban. E harcok diadalai

magnyitották az utat a gyárakba műhelyekbe és irodákba, bizalm férfiak munkásvédő szerepe után megalakultak az *üzemi tanácsok*, amelyek a munkásság jogát, szerveztségének erejét, technikai tudását érvényesítik a munkaszervezet alkotmányában, a termelés szabályozásában és irányításában, a termelt javak elosztásában.

Nem lesz a tőke ur mirajtunk — harsogták évről-évre a munkás marseilleise hangjai mellett május elsején felvonuló munkáshadseregek s közeledik az idő, amikor *nemcsak a munkásosztályon, hanem a termelésen sem lesz ur a tőke*. Amikor nem azért fognak javakat termelni, hogy a tőkés munkanélküli jövedelme, a profit minél nagyobb legyen, hanem azért, hogy az emberek minél könnyebben, minél jobban kiélgeithessék szükségleteiket.

Az emberiség e jövődő boldogságának képét csillogtatja meg előttünk május elseje. A munkásosztályon áll, hogy ez a kép ne tünékeny, csalóka délibáb legyen, hanem programmszerű végcél, amelyet az osztályharc alapján szervezkedett proletárság kitartó küzdelemmel meg tud valósitani.

Gondoljunk a sötét multra: mily messze voltunk ezelőtt e céltól! A rabszolgaság, a röghöz kötött jobbágyosság, a szervezetlen bér munkásság korszakai után benne vagyunk a marxi tudományos alapon, öntudatos fegyelmel megszervezett proletártömegek modern munkásmozgalmában, ezernyi akadállyal küzdve még, de világosan látva az utat és a célt, kezünkben a fegyverekkel, hogy a győzelmet kivívassuk.

Harmincnégy május mérlege

Az ércdús szikla sem adja ki ingyen, fáradság nélkül nemes tartalmát. A kohó és olvasztókemence izzó tüze szabadítja meg a salaktól, üllő és kalapács, szerszámok és gépek formálják használható eszközzé, forgatható fegyverré. Az emberi lélek s a tömegelő is csak ilyen megmunkálás után tisztul meg a butaság, a szolgáltság, az állatias meghunyászkodás salakjaitól. A szocializmus tudománya, a szervezettség iskolája, a proletár osztályöntudat fölébredése, a nemzetközi szolidaritás fölismerése, a testvéri szeretet minden dolgozó embert összefűző új hitvallása: ezek azok a retorták, amelyeken át az emberformájú igavonó barom, az emberiség új világát megteremtő szocialista munkássá nemesedik.

Vasmunkás szaktársaink, mélyedjétek el ebben a gondolatban a mai május elsején! A tenger is csöppekből áll, a legmagasabb hegy is a sziklák atomjaiból. De a millió és milliárd csöpp, a millió és milliárd atom összetart és dacol az idők viharjaival.

Viharos idők zudultak el fölöttünk is. Az esztelen tulzás a világháború szenvedéseiben megrokkant munkásságot nálunk is veszedelmekbe sodorta, a reakció és a kapitalizmus egyesült rohama romokba döntötte szervezetünket! De mi összetartottunk, mint a tenger habjai, mint a hegyek sziklái és szervezetünk ma erősebb, mint volt a csaknem végzetessé vált 1920-iki általános sztrájk után.

Ezt a tényt hangoztatjuk felétek mai ünnepnapunkon, ez buzdítson mindnyájunkat a további küzdelemre, ez adjon erőt, lelkesedést, hitet, hogy méltóan kivigyünk részünket a világ proletárságának ne csak ünnepéből, hanem munkájából és harcaiból is, hogy megérdemeljük a diadal örömét, amelyet a szocializmus megvalósítása fog nyújtani az évezredek szenvedéseitől megszabadult emberiségnek!

A május elsejei ünnep nemcsak arra való, hogy ezen a napon végre elszánjuk magunkat arra, hogy elmegyünk meghallgatni a népgyűlésen elhangzó beszédek, nemcsak arra való, hogy kimenjünk erdőbe, ligetbe szórakozni, mulatozni, hanem különösen arra való, hogy számadást tegyünk önmagunkkal, mennyiben vettük ki részünket a szocializmus megvalósításáért folyó szüntelen harcban, milyen részünk volt a győzelem elősegítésében s milyen bűnünk az elbukásában. Mert ha a proletáriátus valamilyen harca elbukik, ezért csak önmaga lehet a bűnös. Hisz mindenütt a dolgozók képezik a legnagyobb erőt s ha ennek dacára gyengék, csak annak a jele, hogy még nem ébredtek öntudatra, hogy nem ismerték fel osztályhelyzetüket, hogy nem akarnak vagy nem mernek harcolni igazságukért, jólétükért, boldogságukért.

Mert még mindig sokan vannak a kislelkűek, akik nem hisznek a szocializmus győzelmében, akik minden lelkesítő és bátorító szóra azt szokták mondogatni: „Csakugyan így kellene annak lenni, szép is, jó is volna, ha így lenne, de soha nem lesz ebből semmi.”

Ezek azután meglepednek azzal, hogy a legjobb esetben fizetik ugyan a szakszervezetet, de egyébként használhatatlan tagjai, mert talán nem is meggyőződésből fizetik, hanem különböző körülmények készítik rá. Vagy vannak mások, akik csak akkor lelkesednek, ha béremelést kell követelni és amíg a bérharc tart, még csak felélénkülnek, tevékenykednek, de ha már elérték, megint csak a tunyaságba süllyednek vissza és az újabb béremelésig szintüket sem látni a szakszervezetben, ha meg azután nem sikerül a béremelés, akkor pedig kétségbeesnek, mondván: „Hiába küzdünk, nem fogunk mi sohasem célt érni.”

Mindezeknek a beszédeknek persze nincs semmi alapja, mert az ilyenek elfelejtik, hogy a szocializmus nemzetközi és sohasem szabad aszerint elbírálni a helyzetet, hogy egyik vagy a másik országban miként áll, hanem mindig aszerint, mi sül ki belőle, ha összevonjuk az egész világon való helyzetet.

Mert amíg például a romániai munkásság még nem tudta a munkáltatók önkényuralmát sem megtörni, addig — amint láthattuk — a németországi, az ausztriai és magyarországi munkásság az évszázados császári uralmat döntötte meg és amíg az itteni üzemek, vállalatok élén még mindig kapitalisták állnak, a németországi, ausztriai, cseh-szlovákiai üzemeket és vállalatokat üzemi tanácsok vezetik.

Nem szabad tehát még a vereségünkben sem kishitűnek lenni, hanem ehelyett inkább széjjel kell nézni a világ-

ban, mérlegelni az ott történő dolgokat és különösen a mai szép májusi ünnepn vissza kell pillantanunk az elmúlt harmincnégy esztendőre és ha ennek történetét mérlegeljük, csak akkor fogjuk látni, hogy nincs okunk a kételkedésre, a kislelkűségre, mert a győzelem a miénk, csak nem szabad ezt a győzelmet határozott napokra és percekre várni, hanem ehelyett inkább dolgozni az érdekében. És ha az elmúlt harmincnégy május mérlegét megcsináljuk, az alábbiakat fogjuk látni.

Az 1889-ik évben Párisban nemzetközi kongresszusi — ez lett az úgynevezett II. internacionálé — tartottak, amelyen a nyolc órai munkaidőt, május elsejének, mint a munkásosztály ünnepének megtartását stb. követelték. A kongresszus elhatározta, hogy ezentul tevékenyebb működést fog kifejteni a munkásságnak megszervezésére, nemzetközileg és osztályharcos alapon. Amint tehát lájuk, a követelések elég szerények voltak és mégis hosszú, évtizedes harcok kellettek, amíg megvalósultak, de még ma sem mindentűt. A munka tehát kezdetét vette és így alakultak ki eredményei a mai napokig a különböző országokban:

Németország. Ezzel kell kezdenünk, mert a legutóbbi időkig ez volt a marxista szocializmus nemzetközi irányítója. Nagy szocialista tudósai, hatalmas szocialista irodalma, pártját ritkító szervező tehetsége alkalmassá is tették ezen fontos szerep betöltésére. Az internacionále megalakulása utáni 2-ik évben, vagyis 1891-ben a németországi szakszervezeti tagok száma mindössze 227,000 volt. 1921-ben a taglétszám 12 és félmillió. A munkásság ezen idő alatt hatalmas harcokat vívott meg a német reakcióval és kapitalizmussal és sikerült is neki számtalan engedményt kicsikarni, mely a német munkásság jólétét fokozatosan emelte. A kapitalistái által felidézett háborúnak az antant-hatalmak által történt leveretése után kitért a forradalom, mely a császárságot megbuktatta és Németországból népköztársaság lett. A munkásság a legteljesebb szabadságjogokat élvezte. Egyesületi, gyülekezési szabadsága korlátlan, alkotmánya a legdemokratikusabb, az állam élén munkás áll, idő, köztársasági elnök. A 8 órai munkamint munkanélküli segély, munkásvédelem, üzemi tanács, munkásegészségügy, szóval mindazok a kérdések, melyek szorosan összefüggnek a munkássággal, részben a legdemokratikusabb megvalósulást nyerték, részben a megvalósulás útján vannak. Ha a súlyos gazdasági helyzete nem fenyegetné állandóan összeomlással, a szocialista állam mintaképe lenne, a sok akadály sikeres legyőzése után azzá is fog lenni.

Anglia. Ebben az államban fejlődött ki legelőször a gyáripar és vele a modern kapitalizmus. Ez maga után vonta azt, hogy a munkásmozgalom is leghamarabb fejlődött ki, ha nem is osztályharcos alapon. A szakszervezetek már az 1890-ik évben sikra szálltak a 8 órás munkaidőért, agkori biztosításért stb. Taglétszáma, mely abban az időben alig tett ki egynehány százszázret, 1921-ben 66 milliót számlál. Jelenleg 147 munkásképviseelő ül a parlamentben és alig egynehány hete annak, hogy egyik képviselő a kapitalista termelő-rendszer eltörlését indítványozta. A munkásság egyesülési és gyülekezési szabadságát misem korlátozza. A munkaidő heti 44 órában van megállapítva. Az ugynevezett szociálpolitika messze menő módon van kiépítve, így munkanélküli segély, agkori biztosítás stb. A munkásságnak minden reménye megvan ahhoz, hogy a legközelebbi választásoknál mint parlamenti többség kerül a parlamentbe és megvalósíthatja a szociálista társadalmi rendszert.

Oroszország. A cári elnyomatás következtében a munkásmozgalom nem tudott kifejlődni és így földalatti tevékenységre volt utalva. Tartott ez az állapot a legutóbbi időig, az 1917 évig, mikor az orosz forradalom elsőbörte a cárizmust. A szakszervezeti tagok száma 7 millió. Oroszország ma még a vajadás perceit éli és így végleges kibontakozását, amely már utban van, be kell várni, mert a proletariatus gazdasági erőforrása csak akkor fog lenni, ha a gazdasági újjászervezése befejezést nyer.

Franciaország. Bár jelenleg az európai reakció vezére, ezt mindenestre csak átmeneti állapotnak tekintetjük, mely után a munkásmozgalom fogja a fejlődés irányát megszabni. 1890-ben a szervezett munkások száma 39.692 volt, 1921-ben egymilliót meghaladta. A munkásság állandó heves harcokban áll a reakciós kormányzattal és nincsen még teljes birtokában jogainak. A mozgalom állandó erősödése azonban az erőviszonyok mérlegét a munkások javára fogja billenteni.

Olaszország. Noha ma Mussolini fasisztadiktátor tiporja le a munkásságot és rabolja el tőle az eddigi vívmányait, mégsem lehet kétségbeesnünk, mert az olasz proletáriatusban megvan az akaraterő, az elhatározottság és harci készség, hogy a szociálista elvetet megvalósítsa. Egész fejlődése ezt bizonyítja. 1892-ben indult meg a szociálista mozgalom, mely alig számlált 6.000 tagot, ma ez a taglétszám több étmilliónál. Ez a nagy és öntudatos munkástömeg ellentáll minden terrorak és ennek ellenére is megtartja a 8 órás munkaidőt és egyéb szociális vívmányait. Legnagyobb ereje abban van, hogy az egész országban a leg-

több községi és városi tanács szocialistákból áll.

Csehszlovákia. A Habsburgok jármában nyögött, míg a világháború és összeomlás következtében önálló állam lett. A szakszervezeteknek taglétszáma kétmillió. Szociálpolitikai intézményei szép fejlődésnek indultak. Az üzemi választmányok gondoskodnak arról, hogy a munkásságot ne lehessen kizsákmányolni, a 8 órás munkaidőt szigoruan betartatják, munkanélküli segélyt kapnak a munkanélküliek.

Ausztria. Mikor öntudatos népe összetörte a Habsburgok rabláncait, felszabadultak és kifejlődtek mindazok a nagyszerű erények, melyek a szorgalmas népben megvannak. A világ szociálista államai közül az első helyen áll, mert összklakosságából minden *hatodik szociálista*. A legteljesebb szabadságu állam. 8 órás munkaidő, üzemi tanácsrendszer, katonatanácsok és fel sem sorolható intézkedések és intézmények gondoskodnak a munkásságról. A szervezetek taglétszáma több egymilliónál.

Belgium, (szervezetek taglétszáma: 920.000), **Hollandia** (taglétszám: 660.000), **Lengyelország** (taglétszám: 820.000), **Spanyolország** (taglétszám: 1:3 millió) és a többi fel nem sorolt államok is, mind annak szolgálatják bizonyítékát, hogy az elmúlt 34 esztendő nem suhint el felettük nyomtalanul. Hatalmas osztályharcok, többkevesebb vívmányok és szabadságjogok bizonyítják a szocializmus előretörését.

Románia. És ha a mérleg utolsójakként, saját országunkat tesszük a mérlegre, azt fogjuk látni, hogy ez nagyon könnyűnek találtatott. De egyuttal saját bőrünkön érezzük azt, hogy mit jelent a szocializmus az államok életében. Ahol van öntudatos munkásmozgalom, ott mindenütt feltalálhatók a szabadságjogok, nálunk legfeljebb a kancsuka található fel lépten-nyomon. Sem gyülekezési, sem egyesülési jogunk nincs. A munkásvédelem a börtönökből és hadbíróóságokból áll. A hallgatás összeesküvés, a beszéd lázítás. Sztrájkjog nincs, éhbér van. Szervezkedési törvény van, de szervezkedni nem engednek. Törvényben biztosított 8 órás munkaidő van, de a törvény is előírja hogy többet kell dolgozni és ez a mérvadó. Betegpénztár van, de autonómia nincs. És mindezek tetejébe lesz Codul Muncii; vagyis munkakényszer, szervezetek szétrombolása, kapitalisták fokozott önkényuralma, stb. stb.

Ha összehasonlítjuk tehát a helyzetet, ez a tanulság: amíg ezelőtt 34 esztendővel az egész világon alig volt egymillió szervezett munkás, ma van 54 millió. A szociálista szervezeteknek tudható be, hogy a munkásság olyan haladást tett meg az utóbbi 34 év alatt,

amit nem tudott megtenni évezredek elatt. Ha mi nálunk is egységes, hatalmas szocialista szervezetek lennének és öntudatos munkásság, akkor nálunk is ugyanaz lenne a helyzet, mint a többi államokban.

Hogy pedig ez meg legyen, ahhoz nem elég ünnepelni május elsejét, hanem azokért az *Eszmékéért*, amelyeket május elseje jelent, dolgozni és harcolni is *kell*. (h).

A Codul Muncii

és a központi szaktanács országos akciója

A munkásságnak az új munkatörvénytervezettel szembeni álláspontjával behatóan foglalkozott egy a központi, mint a tartományi szaktanács, valamint a szövetségközi ülések. Az ezen ügyben hozott határozatot a tartományi szaktanács közölte is az érdekelt szövetségekkel és szaktanácsokkal 1. számú körlevelében. Minthogy azonban a törvénytervezet csak az őszi parlamenti ülészakon lesz letárgyalva, ennél fogva fenti határozatunk némi módosítást nyert. A két szaktanács most készíti el az országos akcióra vonatkozó tervezetét, melynek lényegesebb pontjai:

1. A Codul Muncii-rol összefoglaló ismertetést készít és azt román, magyar, német nyelven füzet alakjában ki fogja nyomtatni.

2. Az ország minden részében megtartandó előadásokon fogja a tervezetet és annak munkásmozgalomra szóló hatását ismertetni.

3. Népgyűléseken fogja az általa készített módosításokat előterjeszteni.

Az akció megkezdésének időpontja úgy lesz megállapítva, hogy az őszi parlamenti ülészig állandóan napirenden lehessen tartani a nagyfontosságú kérdést és akkor egy Bukarestben tartandó egységes tiltakozó gyűléssel fog demonstrálni, amelyen az ország minden városából fognak küldöttek részt venni.

Kérjük az elvtársakat, igyekezzenek a munkásságot e nagy akcióra szintén előkészíteni, hogy ez minél nagyobb sikerre vezessen.

Cluj, 1923 április 20.

Erdélyi Tartományi Szaktanács.

*

A központi, valamint a tartományi szaktanács fenti határozatához magunk részéről azt kívánjuk megjegyezni, hogy szövetségünk központi vezetősége április hó 16-án tartott ülése határozatilag kimondta, hogy a „Codul Muncii“ elleni akcióhoz az országos szaktanácsnak minden erkölcsi és anyagi támogatást megad és ugyanezt elvárja a többi szakmai szövetségektől is, hogy így közös erővel megakadályozzuk a munkásság ellen intézett, végzetessé válható merényletet. Az országos szaktanácsból pedig elvárjuk, hogy azonnal és haladéktalanul kezdjen neki az akciónak.

Bérmozgalmak az egész országban

Hatalmas küzdelmek közepette áll az egész ország munkássága. Mindenütt bérmozgalmak jelzik a nyomoruságnak ama útját, melyen a romániai munkásság nap-nap után járni kénytelen.

A munkáltatói szervek, amelyek összeszedték és egységesítették erőiket, már régen készülnek erre a „tavaszi munkás ellenes offenzívára”. E lapunk hasábjain többször rámutattunk erre a nekibuzdulásra, már eleve felhívtuk rá szaktársaink figyelmét és most utólag meg kell állapítanunk, hogy ez a figyelemzavarásunk megteremtette a maga gyümölcsét. Szaktársaink ezzel módját lelték annak, hogy felkészülhesse nek és most mindenütt kemény ellentállást tanusítanak a munkáltatói törekvésekkel szemben. Ez tette lehetővé, hogy a kutyaszöveget tervei nem sikerülnek, ami egyébként is óriási szerencsétlensége lenne a munkásságnak, amely nem tud lépést tartani a folyton fokozódó drágasággal.

A nagy bérharcokról az alábbi összefoglaló képét adjuk elvtársainknak:

Marosvölgye. Itt a mozgalom ez-élt 5 héttel tört ki és kiterjedt 32 üzemre, körülbelül 10,000 munkással. Indító oka az volt, hogy a munkásságnak az eddigi kollektív szerződésben biztosított természetbeni ellátást megakarta vonni a vállalat, ami a munkásokat valóságos éhhalálnak tette volna ki. Heteken át folytak a tárgyalások — a konfliktust megelőzőleg is —, de eredményre nem vezettek, mire a munkásság kénytelen volt sztrájkba lépni. A fellépő terror dacára a munkások elszántan folytatták jogos küzdelmüket, mely azután eredményre is vezetett. A sztrájk e hó 10-én véget ért és a munkások 28 százalék béremelést értek el a 8 órai munkaidő fentartásával és az élelmiszer kedvezményel.

A szatmári bérmozgalom. Archimedesnek hívták azt a görög bölcsészt, ki a ma is tantételképen fennálló legjelesebb mérési műveletek kiszámítását örökségképen reánk hagyta, az egyensúly törvényét és azóta azt is tanuljuk és úgy tudjuk, hogy kétszer kettő nem lehet több, sem kevesebb négyél. A szatmári munkügyi inspektort, aki egyáltalán nem bölcsész, aki elvesztette a gondolkodás egyensúlyát és még is azt akarja bebizonyítani — vagy talán épen ezért? —, hogy ha a drágaság 57 százalékkal emelkedik, a munkásoknak mégis elég a 10 százalékos béremelés ezen drágaság kiegyenlítésére. És olyan csökönyös módon ragaszkodik ezen tantételéhez, hogy képes a munkásságot sztrájkba kergetni, képes a termelés folytonosságát ezzel megbolygatni, mert ő lévén — nem a bölcs — a hatalom, mindent

megengedhet magának, még azt is, amiért másnak súlyos büntetés járna. Nézzük csak, hogy is áll ez az ügy?

A szatmári vas- és fémmunkások kollektív szerződése május 1-én jár le. A munkások, hogy a rájuk nézve sem kellemes bérharcot elkerüljék, már március 1-én kezdték meg a tárgyalásokat az új kollektív szerződés megkötése érdekében. A régi szerződés a kéthavonta megújuló bérrevíziót foglalja magában, amelynek 1:1 arányban kell megtörténnie és a szerződés 5. fejezetének 2. §-a kimondja: hogy „árfelvétel és összehasonlítás körül felmerülő vitás eseteknél a bizottság elnöke dönt.” A bizottság elnöke pedig a munkügyi inspektor, aki így dönt: a márciusban történt áremelkedés 57 százalékos volt és dacára annak, hogy ezt az áremelkedést a munkügyi inspektor állapította meg és dacára annak, hogy a kollektív szerződés az 1:1 arányt állapítja meg, az inspektor mégis az 57 százalékos emelkedés ellenére csak 10 százalékos béremelés mellett döntött. Hogy a többi 47 százalékot honnan vegye elő a munkásság, hogy az élelmiszerszükségletét fedezhesse, ezzel a kiütő matematikus inspektor nem törődik. Ezzel a józan és törvényellenes eljárásával arra kényszerítette a munkásságot, hogy sztrájkba lépjen és így a szatmári bérkonfliktus egyedül az ő műve és így a végén még majd arra fogunk eszmélni, hogy a munkügyi inspektorok szervezik meg a sztrájkokat.

Temesvár. Méreteiben nagy szabású sztrájk volt Temesváron, amelyben nemcsak a vasmunkás társaink voltak érdekelve, hanem a temesvári gyáripar ugyszólván teljesen, amennyiben a temesvári összes gyármunkásoknak munka- és bérvizonyai egy kollektív szerződésben vannak összefoglalva, illetve szabályozva. A temesvári események a következők:

A temesvári gyári munkások kollektív szerződés április 1-én járt le. Már a lejárás előtt 14 nappal megindultak a tárgyalások. Az első összejöveteleknél már kitűnt, hogy ezuttal a gyárosok a munkásokat kész tények elé fogják állítani. Az elvi rendelkezésekre vonatkozólag sikerült mégis megállapodásra jutni. Nem úgy a munkabérek tekintetében. A gyári munkások eredeti javaslata 35 százalékra szolt. Ezzel szemben a gyárosok ajánlata 10 százalék volt. További tárgyalások látszólag közeledést hoztak, amennyiben a munkások igényeiket 25 százalékra redukálták, a vállalkozók ajánlatukat pedig 15 százalékra emelték. Megjegyzendő, hogy az időközben beállott drágaság 24,5 százalékot tesz ki. Minthogy a munkügyi inspektor előtt is kísérlet történt a békés megegyezésre, ami szintén

eredménytelen maradt, így április hó 6-án a gyáriparosok szövetségébe tartozó vasüzemek munkásai (számszerint 5 gyár, kb. 270 munkással) beszüntették a munkát. A rákövetkező hét szerdáján, 11-én ezt a leállást követte a a sörgyár munkásainak leállása. Csütörtökön, 12-én délután csatlakoztak a szeszgyár munkásai (250 munkás), pénteken reggel, 13-án leállt a nagy textilgyár (1400 munkás), azt követte a reggeli órákban több kisebb textilgyár (számszerint 5 üzem kb. 460 munkással) és a Hygiene vegyigyár 50 munkással.

Pénteken és szombaton a gyárosok minden lehető elkövettek, hogy a hatóságokat rábírák a munkásokkal szembeni állásfoglalásra és azokat a munka felvételére kényszerítsék, a hatóság nem is maradt pártatlan. Ennek dacára hétfő reggel leállt még két nagyobb üzem és ezzel a sztrájkoló munkások száma 4000-re emelkedett.

Egyes munkáltatók látván a munkásság azon elszántságát, hogy jogos követeléséért minden áldozatra kész, megkísérelték a közeledést s minthogy a munkásságnak nem is volt célja sztrájkolni és erre csak a munkáltatók által visszautasított követelése birták, ennél fogva az egyes munkáltatókkal fel is vették a tárgyalásokat. Ennek meg is volt az eredménye, mert két üzemmel a megegyezés létre is jött és a munkások itt 25 százalékos béremelést értek el, úgyhogy a legmagasabb órabér 19 lei 50 bani egyes speciális szakmunkásoknál, az átlagos béremelés pedig 17 lei órabér. Minthogy a munkáltatók egységes frontja ezzel át van törve, remélni lehet, hogy a többi üzemeknél is létre fog jönni az egyezés.

Ferdinand. (Nándorhegy). Az itteni munkások a rendetlen bérkifizetés, valamint az élelmiszer és ruhapótlék miatt f. év március hó 27-én sztrájkba léptek. T. i. a munkások 1922 november óta rendszertelenül kapták meg a fizetésüket, így az utolsó időben (a sztrájk kitörése előtt) 10 héten át nem kapták meg a keresetüket. Ezen tarthatatlan helyzetet még fokozta az a körülmény is, hogy a vállalat élvezhetetlen élelmiszert osztott ki a munkásoknak. Azonkívül ugyancsak a múlt év augusztus havában megígért 500 lei-es ruhapótlék mindezeidig nem kapták meg.

A vállalat a hatóságok közbelépésére kérte, de akkor sem a munkügyi inspektort, hanem a karánsebesi járás főszolgabíróját, aki tényleg ki is utazott a helyszínére, de az első alkalommal nem avatkozott be. Később, egy pá nap múlva ismét kiutazott és igyekezett rábírnai a munkásokat a munka felvételére. A munkásság erre csak akkor volt hajlandó, amikor a vállalat megbízottja akceptálta a követeléseknek a teljesítését, amit a megbízott

szerint eddig is megtették volna, ha a CFR igazgatósága többmillió követeleésből csak valamit is megfizetett volna. Továbbá az igazgatóság a mozgalomból kifolyólag senkinek sem fog felmondani és az elvesztett munkanapokat meg fogja fizetni.

Ezen megállapodás folytán április hó 5-én nándorhegyi szaktársaink a munkát felvették.

Ezzel kapcsolatban a magunk részéről megállapítjuk, hogy a rossz gazdasági viszonyokat fokozza még az a körülmény is, hogy a CFR igazgatósága a privát vállalatoknál megrendelt és eszközölt munkálatokért nem utalja ki rendesen és idejében az összegeket. Ezen állításunkat fényesen igazolják az utóbbi időben az „U. D. Resicza” és „Astra” gyári események. (Szerk.)

Bukarestben a gázgyári és villanytzeri munkások helyzetüket kollektív-szerződéssel kívánták szabályozni. A szerződés meg is kötött, de ugylátszik nem azért, hogy az betartva is legyen a munkaadó részéről. Ugy látszik, hogy sokkal jobban szeretnék az „ideális” régi állapotokat, amikor a munkást semmiféle megegyezés nem védte a munkaadói önkénytől. S azért nap-nap után tömegesen mondanak fel a munkások, másokat pedig súlyos büntetésekkel sújtják csak azért, hogy így elkedvelenedve eltávozzanak és így új munkásokat alkalmazzanak, akik rosszabb feltételekkel hajlandók munkába állni. Természetes, hogy a munkásság mindent elkövet, hogy védekezni képes legyen és megélhetését biztosítani tudja.

Bukarestben a Phoenix vegyipari olajgyár szintén a gázgyárhoz hasonló taktikával szeretne a kollektív-szerződéses kötelezettsége alul kibujni. Azért bocsátotta el Lazarescu Dumitru főbizalmi is, mert ez érvényű akart szerepni a kötött szerződésnek. Szövetségünk tartományi titkára és a gyárimunkások megbizottjainak a gyárigazgatóságnál történt közbelépése folytán a főbizalmi vissza lett véve. Érdekes, hogy ez a gyár a felrobbant kazánját a gyár munkásaival akarta megfizettetni, nagyszerűen kiszámítva, hogy ha a munkások és munkásnőktől levon 100—100 leit havonta, így a kár megtérül, persze a munkások nem voltak elragadtatva a gyáros ur matematikai tudományától és nem voltak hajlandók ezen összeg megfizetésére. Ugyisint a többi felmondásokat is visszavonatták erős szerveztségük folytán az ötletes igazgatósággal. Az ilyen esetek végre az ó-romániai szaktársainkat is megfogják győzni az erős szerveztség előnyeiről és reméljük, hogy a hatás más városokban is érezhetővé válik abban a tényben, hogy a szervezeteiket kiépítik.

Szászrégenben a „Magyar Fakereskedelmi R.-T.” központi műhelyében

dolgozó szaktársainknak március hó 27-én volt bértárgyalásuk. Minthogy az igazgató ridegen elzárkózott a jogos követelések teljesítése elől, szaktársaink mintegy 34-en (lakatosok, öntők, kovácsok, stb.) abbahagyták a munkát. Szaktársaink közt a hangulat kitűnő és el vannak határozva a végsőig való kitartásra.

Dicsőszentmártoni kollektív-szerződés tárgyalások szintén most vannak folyamatban, melynek eredményéről a következő számunkban fogunk beszámolni.

Marosvásárhelyen, mint közismeretes, az itteni gyáripari munkaadók állandóan a brassói és szebeni munkaadók álláspontját hangoztatják. T. i. „országos, vagy kerületi” kollektív-szerződést szeretnének kötni. Igen természetes — tudjuk —, hogy ezzel az a céljuk, hogy a létező legrosszabb szerződést kössék meg. Dacára ennek, vásárhelyi szaktársaink erélyes fellépése mégis a tárgyalás felvételére kényszerítette a munkaadókat. A tárgyalások folyamatban vannak, mely lapzártakor még befejezést nem nyert. A tárgyalás eredményéről legközelebbi lapszámunkban fogunk beszámolni.

A kisipari bádigos és szerelőmunkásoknak azonban már megkötötték a kollektív-szerződést, melynek főbb pontjait alább közöljük:

A kollektív-szerződést egy évre kötötték három hónaponkénti bérrevízióval a következő feltételek mellett: A 8 órás munkaidő, bizalmrendszer és több már rég kivívott pontokon kívül pünkösöd, husvét és karácsonyt megelőző napokon délig dolgoznak, de egész nap díjazva. Május 1 munkaszünet és fizetve. Egy évig ugyanazon üzemben dolgozó munkás egy heti fizetéses szabadságot kap és minden tovább ott betöltött év után 2—2 nappal több. Tulórázás első két órára 75 százalék, a többi tulórára 100 százalék jár. A város területén kívül eső munkálatoknál 50 százalék pótdíj, koszt és lakás adatik ugy a szerelőknek, mint a bádigosoknak. Az uton eltöltött órák 50 százalékkal díjazandók. Akkord és prémium törölve. A bádigosok festés esetén 25 százalék pótdíjat kapnak. A szerződés hatályba lép 1923. április 23-án, lejár 1924. április 23-án.

Bértáblázat. Bádigosok: első évben 6 lei, 1—2 évig 8 lei, 3—5 évig 12 lei, 5 évtől feljebb 15 lei. Szerelők: első évben 7 lei, 1—2 évig 8 lei, 2—5 évig 10 lei, 5 évtől feljebb 15 lei.

A szebeni Rieger gépgyári munkások mozgalma. A szebeni Rieger gyár a munkásaival a múlt év folyamán közös megegyezést létesített, hogy a téli időben nov. 1-től április 1-ig egyfolytában dolgozták ki a 8 munkórát, vagyis reggel 7 órától délután 3 óráig tart a munkaidő. Nyáron pedig reggel

6 órától délután 2 óráig fogják a 8 órát a munkások kidolgozni. Ezen megegyezés alapján a munkásság a husvét ünnepek miatt április 3-án reggel 6 órakor jött munkába. A gyárkaput azonban zárva találták, a gyáros csak 7 órakor nyitotta ki a kaput, a nélkül, hogy a munkásokkal bármi módon is megegyezni kívánt volna a munkaidő beosztására vonatkozólag, egyszerűen egy rendeletet függesztett a gyárban ki, amelyben elrendeli, hogy a munkaidő reggel 7 órától délután 5 óráig fog tartani 2 órai ebéd idő megszakítással. Az igazgató 12 órakor leállította a villanymotorokat és így a munkások meglelték akadályozva abban, hogy a munkájukat folytathassák. Ugyanigy történt a következő napon is, a harmadik nap, amikor a munkások reggel munkába jöttek, a gyár kapuit zárva találták. És így kényszerítve voltak, hogy haza menjenek, így vált nyilvánvalóvá a harc a gyáros és a munkások között a munkaidő egyoldalú és önkényes beosztása miatt. A munkások, mint ahogy a dolog állott is, kizárásnak tekintették a gyáros önkényét, a gyáros pedig a munkások sztrájkjáról beszélt, de elmulasztotta, hogy az esetről a helybeli munkaügyi felügyelőséget értesítse. A szakszervezeti törvény értelmében különben is nincsen joga a munkaadónak, hogy új munkafeltételeket rendeljen el, hanem annak közös megegyezés alapján kell történnie. Érdekes itt megemlítenünk, hogy mi készíthette a gyáros urat egyszerre diktátornak lépni fel a munkásaival szemben. Ugyanis csak pár hónap előtt ment át a gyár a liberális „Băncii Românești” érdek szférájába. Azt hisszük, ez mindent megmagyaráz. Tény az, hogy az összes helyi hatóságok készségesen állottak az igazgató rendelkezésére. A munkások képviselői panaszt pedig senki sem volt hajlandó meghallgatni. Először az igazgató azt akarta, hogy a munkások törvény elé legyenek állítva. A szigurancától pedig egyszerűen a külföldi munkások kiutasítását kérte. A honi munkásokat a gyári lakásaikból való kidobással akarta munkába kényszeríteni.

Mindezek dacára a munkásság nem volt hajlandó az igazgató ur önkényének magát alávetni és 2 héten át elkerülte a gyárnak közben kinyitott kapuit. Az igazgató ur látta, hogy hiába vár, a munkásság csak nem akar megpuhulni, végre mégis tárgyalásra fanyalodott, a tárgyalások folyamán döntőbírószágban egyeztek meg, a döntés pedig úgy hozatott, hogy a munkások 1923 július 11-ig reggel 7 órakor kezdik a munkát és délelben 1 és fél óra megszakítást tartanak, 1923 július 12-től pedig 1923 október 22-ig naponta reggel 6 órától folytatódólagosan dolgozzák ki a 8 órát. Ezen megegyezés alapján a munkásság április 19-én

reggel felvette a munkát.

Nem hagyhatjuk szó nélkül a konfliktus befejezése után azt a tényt sem, hogy dacára a munkásság erélyes követelésének, a kizárás napjainak megfizetése nem lett döntőbíróóság elé terjesztve és így, mint olyan pontról, ami a jegyzőkönyv szerint nem létező, döntés nem is hozott.

Automechanika Cluj. Ezen üzemen dolgozó szaktársak április hó 3-án a helyzetük megjavításáért mozgalmat indítottak, 25 százalék béremelést és a kollektívszerződés elismerését követelve. Többbizbeni tárgyalásnál az üzem igazgatósága elzárkózott mindennemű bérjavítástól, a kollektívszerződésről pedig hallani sem akart, úgy, hogy az automechanikában dolgozó szaktársak április 7-én abbahagyták a munkát. Két heti kemény harc után a munkaadónak a makacs ellentállása megtört a szaktársak összetartásán, úgy, hogy április hó 21-iki tárgyaláson a kollektívszerződés meg lett kötve. Eszerint az új órabérek 10—18 lei-ig terjednek.

Ez az üzem volt az egyedüli Kolozsváron, ahol még kollektívszerződés nem volt. Itt kell megemlíteni azt, hogy ezen harc alatt akadt egy gyászvívő, aki sztrájktrő munkára vállalkozott. Máskülönb szaktudása híján, ezermesternek mondja magát, ez a kuli *Pókai Ede* névre fülel, ha szólílják.

Lapzárta értesülünk, hogy a marosvásárhelyi Schieb-cégnél, valamint a Transylvania-vasöntöde- és gépgyárnál a bértárgyalások megszakadtak és a szaktársaink április hó 25-én sztrájkba léptek. Megegyezés történt a Creditul Technic vagonjavító műhelyben, mely szerint az új órabérek 10, 11.50, 13.50, 15, 16.50 és 18 lei. A segédmunkások 20 százalékos bérjavítást kaptak a meglevő bérekre. Marosvásárhelyt a vasmunkások szigorúan kertíljék.

Jegyzőkönyvi kivonat. Felvételét Braşov, 1923 március 28-án a Teutsch-féle gépgyárban dolgozó szaktársak értekezletén. Az értekezlet Ilyés József, Csáklai Márton, Gáll Béla stb. szaktársak kihallgatása után megállapította, hogy Puskás András lakatos és Gergely Ferenc vasesztergályos munkás a műhelyben nem tisztességes munkához illően viselkedett. Különösen azért, hogy a munkaadó előtt több szaktársra árulkodtak, sőt ezeket megveréssel is fenyegették. Továbbá a szervezet vezetőségét alaptalanul megrágalmazták. Ezért az értekezlet Puskás Andrást, valamint Gergely Ferencet a gyár kötelekéből kizárta. Ezen határozathoz az április hó 4-én tartott szervezőbizottsági ülés is az alapszabályok 10. §-a értelmében hozzájárul.

Braşov, 1923 április 4. Nagy Miklós s. k., Basa Károly s. k. elnökök. Banga Mihály s. k. jegyző.

A Codul Muncii és a munkásság

Mint hogy a szakszervezeti mozgalom célja: a munkásság gazdasági helyzetének megjavulásáért harcolni, ennél fogva csak természetes, hogy a reakciónak minden olyan törekvése ellen is harcolnia kell, mellyel ez a munkásság helyzetét súlyosbitani törekszik. És ha a „Codul Muncii” egész szerkezetét, egész gondolatvilágát figyelmesen áttekintjük, azt fogjuk látni, hogy ez egymaga is teljesen elegendő ahhoz, hogy a munkásság tiltakozzon, mint az orkán zugjon fel ellene. Mert sok reakciós törvényt volt már alkalmá a munkásságnak önmagán tapasztalni azon idő óta, mióta a kapitalizmus a munkát szolgásra kárhóztatta, de ennél reakciósabbat soha.

Még a Bismark-féle hirhede „vas-törvény”, mely Németországban az 1879—91 években tüzzel-vassal akarta a munkásság szervezeteit elpusztítani, szocialista érzését kiirtani, még az is demokratikusnak mondható ehhez képest.

Mert ami a „Codul Muncii”-ban a tulajdonképeni veszélyt jelenti, az az, hogy reakciós céljait tetszetős jelszavakba és a kapitalisták önző egyéni érdekeit az „állami érdek” leplébe burkolja. Így minden egyes fejezet bevezetésének olyan színezete van, mintha a legmesszebbmenő demokráciától lenne áthatva és a munkásság iránti jóindulattal úgy csöpög, mint az avasszalonna az augusztusi nap hevétől. A reakciós büz azonban, ami a bevezetések után következik, elárulja az egész tervezet avasságát és azt, hogy aki ezt kénytelen lesz elfogyasztani, súlyos betegséget kap tőle.

Különösen az a rendelkezése irányul a munkásszervezetek ellen, melyben az foglaltatik, hogy a kollektívszerződések tárgyalásánál csak annak az üzemnek munkásdelegáltjai lehetnek jelen, amely üzemen a konfliktus van.

Kizárja tehát a helyi csoport, szervezet, szaktanács stb. delegáltjait, vagyis éppen azokat, akik hivatásuknál és e kérdésben való bő gyakorlati tapasztalatok következtében e mindig bonyolult és súlyos kérdésekben a legtöbb szolgálatot teheti az érdekelt munkásságnak. Sőt tovább megy és azt mondja: illetéktelen egyének még tanácsot sem adhatnak, nem vehetnek részt a bérfeltételek tárgyaló értekezleteken, gyűléseken stb. Milyen célt szolgál ez a rendelkezés? Ugyebár azt, hogy a munkásokat úgy kiforgathassák, amint az éppen nekik tetszik. Mert egyet nem szabad elfelejteni, a szakszervezetek vezetőségébe azért ültették mindig bele a munkások legjavát, hogy azok tehetségükhöz mértén képviseljék a munkások igazságát és azért igyekeztek függetleníteni az elvtár-

sakat, hogy azok szabadságuknál fogva, hathatósabb védelmezői lehessenek a munkások érdekeinek.

Mert a mostani helyzet szerint az üzemen dolgozó munkásra nézve rendszerint súlyos következményekkel jár az, ha tárgyalások alkalmával munkáltatójával szembeszáll. Azonban a szakszervezet vagy szövetség független képviselője nem törődik azzal, hogy mi nem tetszik a munkáltatóknak, hanem azon igyekszik, hogy a munkások jogos követeléseit minél tökéletesebben biztosíthassa. Ezt tudják a kapitalisták is és azért igyekeztek olyan törvényt alkotni, mely szerint a jövőben lehetlenné lesz téve a tapasztalt elvtársaknak kidelegálása.

Mint hogy sorra vesszük az egyes részletek ismertetését, a szaktársak majd megfogják ismerni ezek alapján a tervezet munkásellenes célzatát és hisszük, hogy ennek alapján arra a meggyőződésre fognak jutni, hogy a Codul Muncii ellen harcolniok kell.

A központi és az erdélyi szaktanács most dolgozza ki azon hatalmas akció tervét, mellyel az ország munkásságát iltekozásra fogja felhívni az új rab-szolgatörvény ellen. Már előre is felhívjuk erre a szaktársak figyelmét, hogy felkészülhessenek a szaktanácsok legmesszebb menő támogatására.

Mi hisszük, ha mindenki megfogja tenni kötelességét, az eredmény nem maradhat el.

Zárólasok. Bérmozgalmak miatt zárólva a következő helyek: **Nagy-szeben, Szatmár, Temesvár, Szász-regen, Dicsőszentmárton, Nagy-várad, Kolozsvár és Marosvásárhely.** Arad szintén kerülendő a nagymérvű munkanélküliség miatt.

Értesítés. A központi vezetőség a tagkönyvdijra vonatkozólag a következőkről értesíti összes helyi csoportjainak vezetőségét:

Tekintettel, hogy a múlt évben rendelt keménytáblás tagkönyvek kifogytak, így a központi vezetőség új tagkönyveket volt kénytelen rendelni, amelynek előállításai költsége sokkal drágább a múlt évinél. Ezért a központi vezetőség elhatározta, hogy a tagkönyvdíjat a könyv előállításai költsége árában állapítja meg. A mostani rendelkezésnél a tagkönyv előállításai költsége a 10 lei. Miért is felhívjuk a csoportvezetőségeket, hogy ez év május 1-től az ujonnan belépő tagoktól, tekintet nélkül az osztályokra, **10 lei tagkönyvdíjat szedjenek.** Külföldről átlépő tagok szintén 10 lei tagkönyvdíjat tartoznak fizetni, mely összeg a havi elszámolásokkal együtt küldendő be.

A május 1. előtt belépett tagok a tagkönyvkicserélésnél az 5, illetve 6 és 10 lei közötti különbözetet nem tartoznak megfizetni. **Központi vezetőség.**

SZÖVETSÉGI ÜGYEK

Értesítés. Szövetségünk központi vezetősége sajnálattal értesíti szövetségünk összes csoportjait, hogy Popescu központi titkár szaktársunk saját lemondása folytán folyó év május 1-ével titkári állásától megvált.

Popescu szaktárs már szövetségünk megalapozása óta tevékeny részt vett a mozgalomban. A kezdet nehézségeinek leküzdésében, valamint az 1920. évi általános sztrájk romjaiból való újjászervezésében nagy érdemei vannak, mely érdemeket csak azok értékelhetik kellőképpen, akik tudják: mit jelent Romániában a mai viszonyok közt életképes szakszervezetet teremteni. Popescu szaktárs a Vas-, Fém- és Vegyipari Munkás Szövetséget a kezdetől fogva önzellenül és proletárbecsülettel szolgálta, miért a központi vezetőség elismerése jeléül, jegyzőkönyvi köszönetet mond távozása alkalmával.

Egyben ez uton értesítjük a szaktársakat, hogy az üresedésben lévő titkári állásra a központi vezetőség Muntean Nicolai vasesztergályos szaktársat választotta meg. A központi vezetőség.

Közgyűlés Vulkánban. Március hó 25-én tartotta meg évi közgyűlését a vulkáni csoport. A gyűlést Szabász szaktárs nyitotta meg. Szántó szaktárs a jegyzőkönyvet olvassa fel, minek hitelesítése után Szabász szaktárs a csoport évi működéséről a következőkben számol be: Ismerteti azon nehézségeket, melyek között a csoport működni kénytelen. Azonban dacára ennek, a csoport vezetősége minden lehető megtett a munkásság érdekében, igyekezett a csoportot bevonni a munkásság egyetemleges mozgalmába. Így a csoport képviseltette magát a zsilvölgyi összevezetőségi üléseken, az 1922. évben Sibiu-ban tartott közös szakszervezeti kongresszuson, valamint a vas- és fémmunkások országos kongresszusán. Megemlékezik a lupeni bányaszerencsétlenség áldozatairól (a közgyűlés résztvevői mély tisztelet és megemlékezés eléül felemelkednek üőhelyükről). A sport és kultúra terén is igyekezett a vezetőség a tagok igényeit kielégíteni. Majd a kollektív szerződés körüli ügyekről beszél, szerinte őt nem terheli semmi felelősség.

A jelentéshez Repede szaktárs kér szót és kérdést intéz: a betegségéylapra vonatkozó alapszabályról miért nem tesz említést a vezetőség? Szabász szaktárs válaszol: Ezt majd az új vezetőség lesz hivatva megcsinálni.

Grosz és még több szaktársunk a port és kollektív szerződést kritizálják s kifogásolják, hogy egyesek tulmúszakban dolgoznak. Bíró szaktárs a műszakra vonatkozólag ad felvilágosítást.

Fancsali szaktárs a pénztári jelentést terjeszti elő, mely a következő:

A csoport 1922. évi pénztári forgalma:

Bevétel:	
Tagkönyv és beiratási díjakból	2282 — Lei
Heti járulékból	41.225 — "
Különféle bevételek	4346 — "
Csoport múlt évi pénztári állománya	362.95 "
Összesen:	48.215.95 Lei
Kiadás:	
Kézpénz a központnak	24.749.29 Lei
Segélyekre	9803 — "
Különféle kiküldetések stb.	8928.31 "
Csoport administráció	626.90 "
Pénztári állomány 1923 január 1-én	4108.45 "
Összesen:	48.215.95 Lei

A csoport külön bejegyzésű pénztári forgalma: bevétel 1922. április 1-től, 1923. február 28-ig 4730.— lei. 14 esetben összesen kifizetett 2250.— leit, maradt kézpénzállomány 2480.— lei.

A csoport külön 1 leies járulékból bevétel 3112 lei, ebből a központnak 1729 lei, a csoporthoz visszautalva 1383 lei.

Bíró szaktárs a csoport leltárát olvassa fel, amit a közgyűlés tudomásul vesz. Szabász elnök szaktárs indítványozza egy rovincsoló-bizottság megválasztását. A közgyűlés egyhangulag Klein, Repede és Vulkán szaktársakat választja meg. Szabász szaktárs a vezetőség nevében kéri a felmentvény megadását. A közgyűlés a felmentvényt megadja és korelnöknek Gyuricza szaktársat választja meg. Az új vezetőségbe a következő szaktársak lettek beválasztva: elnök: Bartha Dezső, alelnök: Bíró Ferenc, jegyző: Tóth Kálmán és Laurán Mihály, pénztárnok: Dán József, ellenőr: Raáb Leopold és Vulkán Pál, választmány: Mariás György, Krol Kázmér, Fodor Tamás, Gyurkóvics József és Stemberg András.

A vezetőség megválasztása után Girbovean zsilvölgyi titkár szaktárs referál a kollektív szerződés ügyéről. Ismerteti, hogy miért kellett azt aláírni. Egyben ismerteti a sztrájk törvény idevonatkozó pontjait.

Ezek után a közgyűlést Bartha elnök szaktárs lelkes szavakban bezárta.

Közgyűlés Marosvásárhelyen. A marosvásárhelyi vas-, fém- és vegyipari munkások helyicsoportja f. évi március hó 25-én tartotta meg rendes évi közgyűlését a tagok nagyszámu részvételével.

Kacsó elnök szaktárs üdvözlő szavaival nyitotta meg a közgyűlést, miután a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyve lett felolvasva, azután a pénztári és ellenőri jelentések tételtek meg. Ábrahám szaktárs a szervező-bizottság részéről teszi meg a jelentést. Megemlékszik a lefolyt bérmozgalomról, kiemeli a munkaadók azon törekvését, hogy 8 óra helyett a 9 órai munkaidőt

akarják bevezetni, az akkord és a prémium-rendszerrel egyetemben. Lelkes szavakban kéri a szaktársak támogatását, hogy a munkaadói törekvéseknek ellenállni lehessen. Bejelenti, hogy a városi munkásság bérmozgalma 40 százalékos, a nagyipari vasasok pedig 12 százalékos eredménnyel végződött. Részletesen ismerteti az aktuális helyzetet, aztán rámutat a munkaadók azon törekvéseire, hogy igyekeznek egyidőben lejárá kollektív szerződéseket kötni, hogy így egyszerre lévén bérmozgalmak, a városok munkássága egymást ne támogathassa.

Kacsó elnök szaktárs az évi beszámolót tartja meg, kiemelve tíz bérmozgalom eredményét a következő helyeken: Bőrgyár 25 százalékos, nagyipari vasüzemek 20 százalékos, faipari üzemek 30—40 százalékos, a vegyipari és petroleumgyár 50 százalékos, a sörgyár 150 százalékos, a kisipari üzemek 25 százalékos és a kocsigyártók 35 százalékos béremelési eredményét, ami csakis 3 heti harc-árán volt elérhető.

A nemes fémmunkások 60 százalékos bérjavítása után rátért a városi műszak munkásainak helyzetére, akiket előbb meg kellett szervezni, hogy aztán előbb 25 százalékos, majd 35 százalékos eredményt lehessen elérni, dacára, hogy ezen üzemeknél sztrájktilalom van. Aztán a lefolyt 6 sztrájkmozgalmról emlékezett meg. Majd a temetkezési intézményre tért át, ahol a tagok 1.50 lei heti járulékot fizetnek és 40 befizetett hét után részesülnek temetkezési segélyben.

Rátért a munkásotthon vásárlására, ami 3 napi kereset leadásával volt megvalósítható. Aztán a városközi kollektív szerződés tárgyalásáról emlékszik meg. Tartalmas beszámolója után kéri a felmentés megadását, amit a közgyűlés megadott.

Logyin szaktárs a kandidáló-bizottságba ajánlja több szaktárs kiküldetését, amit a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett.

A kandidáló-bizottság részéről Navratil szaktárs jelenti be a jelölést. Citrom szaktárs korelnök egyenként szavaztatta le a jelöltekre a tagokat és a vezetőség a következő szaktársakból lett összeállítva: Kacsó Ferenc elnök, Schmiedt András alelnök, Ábrahám Bernát titkár, Tatler Béla jegyző, Kovács Károly pénztáros, Matejka Ferenc és Bakos József ellenőrök, Kischner Károly, Gáll Kálmán, Szász István, Böjte Ilonka, Balázs Viktor, Bányai Ferenc és Nagy Zsigmond választmányi tagok.

Kacsó szaktárs elnök megköszöni a vezetőségbe helyezett bizalmat és támogatást kér a nehéz munkában. Majd előadja, hogy a vásárolt otthonra 150.000 leit kifizettek és még szükséges, hogy minden munkás 3 napi ke-

resetét adja le, hogy a hátralékos összeg ezen évben kifizethető legyen. A közgyűlés egyhangulag úgy határozott, hogy 3 napi keresetét az otthon részére leadja. Aztán az I. osztályu járulékot emelték fel Ábrahám szaktárs javaslatára 10 leire, a II. osztályu járulék 7 lei és a III. osztályu járulék 6 lei.

Az ifjummunkások kéri a közgyűlést, hogy a szerződések kötésénél az ő követeléseik is figyelembe vétessenek, mire vonatkozólag Kacsó elnök szaktárs kielégítő választ adott és azután az emelkedett hangulatban lévő közgyűlést bezárta.

Csoportalakulás. Új harcossal szaporodott szövetségünk. A nagykarolyi szvktársak április hó 15-én tartották alakuló közgyűléstüket, melyen a szövetség részéről Bruder szaktárs vett részt és hosszasan fejtegette a szervezkedés szükségességét, szövetségünk célját és alapszabályait, amelyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A helyi csoport vezetőségének a megválasztása után a közgyűlést Busmán István elnök szaktárs lelkes szavakkal zárta be.

Biztató jelei a jövőre nézve, mikor látjuk, hogy kisebb helységek munkássága is megérezte a szervezkedés szükségességét. Reméljük, hogy a kis lelkes tábor szervezetünknek hű katonája lesz.

Figyelmeztetés. A szabályok értelmében a havi elszámolásokat minden hó 10-ig a csoportvezetőségek tartoznak beküldeni. Sajnos, ennek sok esetben egyes csoportvezetőségek eleget nem tesznek. Ezért ezután figyelmeztetjük a csoportvezetőségeket, hogy a jövőben a havi elszámolásokat pontosan küldjék be. Havi elszámolásukat április hó 25-ig a következő csoportok nem küldték be: Arad ellenőrzési iv, Baia Mare III. hó és ellenőrzési iv, Braşov ellenőrző iv, Dârste II., III. hó és ellenőrző iv, Déva I., II., III. hó és ellenőrző iv, Lugoj ellenőrző iv, Margina III. hó ellenőrző iv, Nadrág ellenőrző iv, Reghinul-Săvesc I., II., III. hó és ellenőrző iv, Sătu-Mare ellenőrző iv, Târgu-Mureş ellenőrző iv, Timişoara III. hó és ellenőrző iv.

Felhívás! Tekintettel a kolozsvári nagymérvű munkanélküliségre és az ország több részében lévő bérmozgalmakra, kérjük az összes csoportjainkat, ahol jelenleg bérmozgalom nincs, hogy értesítsék a szövetség központi titkárságát, hány vasmunkást és milyen szakmából tudnának a csoportjuk körzetében elhelyezni. **Központi titkárság.**

Nyugtázás. A harcban álló vas- és fémmunkás társaink segélyezésére a nagyváradi szaktársak 1000 leit küldöttek. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy dacára, miszerint a gyűjtésre vonatkozólag felhívást intéztünk összes csoportjainkhoz, munkásszolidaritásuknak mégsem tesznek eleget.

K Ü L Ö N F É L E

Nyílt levél

a „Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének” összes tagjaihoz!

Kedves Szaktársaim!

Alulírott ezennel is tudomásukra kívánom hozni, hogy a mai napon a *szervezett munkásság világnepén — május 1-én*, 3 havi előzetes felmondásom lejártá után, kénytelen vagyok központi titkári megbízatásomtól megválni.

Meg vagyok róla győződve, hogy szaktársaim nagy többsége nem ismerve az okokat, megdöbbenéssel fogják ezen bejelentésemet fogadni és kérdezni fogják önönmagukat, vajjon hogyan lehetséges ez? — Tehát szükségesnek tartom, hogy szaktársaimat egy pár szóval felvilágosítsam távozásom okairól. Ime:

Elsősorban a lakás hiánya, melynek folytán kénytelen voltam ide s tova családomtól (feleséggem és 2 kis gyermek) távol lenni. Másodsorban az ezen helyzettel járó több kiadás, melynek folytán anyagi helyzetem elviselhetelenné vált. Harmadsorban pedig az, hogy több éve gyomorbanban szenvedek, ezen betegségem gyógykezelése szempontjából is bizonyos nyugalomra van szükségem.

Kedves Szaktársaim!

Bár nehéz szívvel, de kénytelen vagyok szerény tevékenységem színterét pillanatnyilag elhagyni és *szeretett szaktársaimtól búcsút venni és a belém helyezett bizalomért köszönetet mondani.* Egyben kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy úgy, mint a múltban, a jövőben is, mint egyszerű tag veletek vállalva továbbra is küzdeni fogok szövetségünk fejlődése és érdekeinek megvédése érdekében.

Befejezésül még egyszer búcsuzom tőletek és kiáltom: *Előre! a kitűzött cél felé.*

Cluj, 1923. május hó 1-én.

Szaktársi szeretettel:
Popescu János,
központi titkár.

Blanár Mihály Mély gyásztól eltelve hozzuk a szaktársak tudomására ezen fiatal szaktársunk halálát, akinek elhunytá által szervezetünket súlyos veszteség érte. Az elhunyt szaktársunk öntudatos harcosa volt a munkásmozgalomnak, miért emléke felejthetetlen marad minden szervezett vas- és fémmunkás előtt.

Az animal helyicsoport vezetősége a következő sorok közlését kéri: Sükösd József szaktársat a múlt évi walbaini sztrájkból kifolyólag egyesek sztrájktrésszel vádolják. A helyicsoport vezetősége ezennel kijelenti, hogy a nevezett szaktársra vonatkozó vádak alaptalanok, mert ő a fent jelzett mozgalom alkalmával sztrájktrő nem volt.

Kizárások. A kolozsvári helyicsoport vezetősége Deutsch Izidort visszaélésért a szövetségből kizárta. Pány Ede vízvezeték szerelő az alapszabályok 10. §-a b) bekezdése értelmében, alaptalan rágalmazásokért a szövetségből 2 évre kizárta.

Köszönetnyilvánítás. Nagy László szaktárs ezúton mond köszönetet a petrozsényi központi műhelyben dolgozó szaktársainak, akik betegsége alkalmával 420 lej segélyben részesítették.

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a petrozsényi vas- és fémmunkás csoport vezetőségétől szervezett munkáshoz nem illő magaviseletemért s ígérem, hogy a jövőben ilyen magaviseletet nem fogok tanusítani, mindenben az alapszabályokhoz fogok alkalmazkodni. Petroseni, 1923 március 28. Szűz József. Előttünk: Ulrich József, Droblics Viktor

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a „Simonfi” gépgyárban dolgozó szaktársaimtól, valamint Kolozsvár szervezett vasmunkásaitól, mert június hó 17-iki bérmozgalomban nem szervezett munkáshoz illően, testvérárusítás adtam magam. Ígérem, hogy jövőben mind tekintetben, mint szervezett munkás fog viselkedni. Cluj, 1923 március 26. Tarján Béla. Előttünk: Lerch Róbert, Budor Ferenc.

Felhívás! Ismételten felhívjuk szaktársaink figyelmét, hogy a jövőben minden szövetséget érintő hivatalos levelezést, távirat, csomag és pénzküldeményt a következő címmel lássák el: *„Fermetal” Cluj, Strada Memorandului Nr. 21.* Az egyes titkár szaktársak címére küldött levelezést magánjellegnek tekintjük és így ezeknek elintézéséért valamint késéséért nem vállaljuk a felelőséget. Tehát csakis a magánjellegű levelezés címezhető ezentúl egyének nevére. Tovább értesítjük szaktársainkat, hogy a régi (6-romániai) titkárságunk címe megváltozott és új címe: *„Secretariatul Fermetal Bucuresti Str. Câmpineanu Nr. 50.”*

Pályázat.

A brassói kerületi szakszervezeti tanács a lemondás folyta megüresedett

titkári állásra

pályázatot hirdet.

Pályázhatnak mindazon elvtársak, akik valamely szakszervezetnek legalább 3 éve tagjai. A pályázók a román és magyar nyelvet szóban és írásban bírják, akik a német nyelvben is jártasak — előnyben részesülnek.

Pályázótól megkivánják a szervezeti ügyekben való jártaságot, továbbá agitációs képességet.

Kezdő fizetés 2500 lei. Kiszármazás alkalmával a megállapított nyelvi átalány és utazási költségek.

Az állás 1923. június 1-én betöltendő.

A brassói kerületi szakszervezeti tanács

Felelős szerkesztő: **Bartalis Sándor.**
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj